

İNFORMASIYA KONSALTİNQİ VƏ LOGİSTİKASI KİTABXANAÇILIQ-İNFORMASIYA FƏALİYYƏTİNDƏ DİNAMİK VƏ İNTERAKTİV PROSESDİR

Xuraman Ağayeva
pedaqogika üzrə fəlsəfə doktoru, dosent
khuraman_v@mail.ru

İradə Bayramova
tarix üzrə fəlsəfə doktoru, müəllim
irade8@mail.ru

***Xülasə:** Məqalədə kitabxana-informasiya fəaliyyətində yeni idarəetmə sahəsi olan informasiya konsaltinqi və logistikasının dinamik və interaktiv proses kimi nəzəri əsasları, istifadəçilərin informasiya təminatında rolu və kitabxana-informasiya müəssisələrinə əlavə gəlir gətirəcək vasitələr kimi əhəmiyyəti araşdırılır.*
***Açar sözlər:** konsaltinq, informasiya, logistika, rəqəmsal, broker, məsləhətçi, müştəri.*

Giriş. Yaşadığımız informasiyalaşdırılmış cəmiyyətdə rəqəmsal texnologiyalarının kitabxana-informasiya proseslərinə tətbiqi ilə əlaqədar olaraq informasiyanın toplanılma, saxlanılma, ötürülmə, istifadə üsulları və vasitələri də dəyişmişdir. Bununla bağlı olaraq kitabxana-informasiya müəssisələrinin ənənəvi informasiyanın saxlanılması, qorunması və ötürülməsi sahəsindəki vəzifələri də dəyişikliyə uğramışdır. Dəyişən yeni informasiya bazarında kitabxanaçılar da, digər sahə mütəxəssisləri kimi çox professional olaraq dəyişmək məcburiyyətindədirlər. Əks təqdirdə onları çox böyük problemlər gözləyir. Onlar görəcəkləri işləri, göstərəcəkləri informasiya xidmətlərini dünya təcrübəsinə uyğun olaraq yenilikçi kimi yanaşma ilə yenidən qurmalı və qiymətləndirməlidirlər. Bu baxımdan, informasiya konsaltinqi və logistikası kitabxanaçılara həm karyera avantajı, həm də yeni fərsətlər, yeni xidmət üsulları təqdim edər, kitabxanaların cəmiyyətdə nüfuzunu artırar, bununla da kitabxanalara istifadəçi axını başlaya bilər.

Məsələnin qoyuluşu: İnformasiya konsaltinqi və logistikası kitabxanaçılara kitabxanaçı-istifadəçi, kitabxanaçı-müştəri, kitabxanaçı-istifadəçi ilə əlaqə və istifadəçi ehtiyaclarına diqqət yetirən xüsusiləşdirilmiş informasiya xidməti, differensial xidmət göstərməyi tələb edir. Yeri gəlmişkən fikrimizcə informasiyanın da başqa mallar kimi əmtəəyə çevrilməsi ilə “kitabxanaçı-istifadəçi”, “konsultant-müştəri” ifadələrindən istifadə etmək olar.

Kitabxanaların tarixi missiyası, adətən elm, informasiya, mədəniyyət, təhsil, şəxsi təhsil və elmi-tədqiqat proseslərini dəstəkləmək, həm ənənəvi,

həm də elektron sənədləri nəşildən nəslə daşımaqdır. “Kitabxana işi haqqında Qanuna” əsasən bilirik ki, kitabxana elm, informasiya, mədəniyyət, təhsil və tərbiyə müəssisəsi kimi çap əsərlərini və digər informasiya vasitələrini toplyıb mühafizə edən, ondan ictimai istifadəni təşkil edən, cəmiyyətin intellektual və mənəvi potensialının inkişafına xidmət göstərən sosial instituttur.” (1)

Adətən, kitabxana-informasiya müəssisələrində informasiya qaynaqlarının toplanması, saxlanması, təsnifləşdirilməsi və istifadəçilərin tələbatına uyğun tədqim olunması prosesi həyata keçirilir. Lakin, texnoloji inkişaf, informasiyanın miqdarının, qaynaqlarının və istifadəçi qruplarının artması, İnternetin inkişafı ilə bağlı olaraq hər bir kəs informasiya məkandan müstəqil olaraq istifadə əldə edə bilər və ya istədiyi qədər informasiyanı daxil edə bilər. Araşdırma proseslərinin və axtarış funksiyasının dəyişməsi, axtarış üçün məkənin genişlənməsi, qurumlar arasında araşdırmaların artması, kitabxana-informasiya müəssisələrinin və kitabxanaçıların rolunu və məsuluyyyətini yenidən dəyərləndirməyi tələb edir. Bu baxımdan kitabxanalar əsas araşdırma, elmi-tədqiqat və tədris fəaliyyətində aktiv iştirak edə bilər və idarəçilərlə, müştərilərlə əməkdaşlığı inkişaf etdirə biləcəkləri xidmətlərə diqqət yetirmələri lazımdır. Düşünürük ki, bunun üçün də informasiya konsaltinqini və logistikasını kitabxanaların nüfuzunun azaldığı, yəni informasiya məkənin genişləndiyi, müxtəlif mənbələrdən daha çox informasiyanın alınmasının mümkün olduğu bu günkü günümüzdə gündəmə daxil etmək lazımdır.

“İnformasiya konsaltinqi və logistikası”nın tətbiqində əsas məqsəd nədir? – İnformasiya konsaltinqi və logistikasının tətbiqində əsas məqsəd informasiya konsaltinqinin və logistikasının kitabxana-informasiya xidmətin formalarından biri kimi tələbatçı sorğularının yerinə yetirilməsində mühüm rolunun müəyyən edilməsidir.

Məqalənin yazılmasında əsas məqsəd, istifadəçi və müştərilərə fərqli xidmət formalarını araşdıraraq, informasiya məsləhət və logistik xidmətlərin kitabxanalarda necə tətbiq oluna biləcəyini təhlil etmək və bunu cəmiyyətə təqdim etməkdən ibarətdir. Bunun üçün bir neçə silsilə məqalənin yazılması nəzərdə tutulur.

Məsələnin izahı: Qeyd olunduğu kimi, yeni informasiya kommunikasiya texnologiyaları informasiyanın əldə olunması və istifadəsi üsullarını kökündən dəyişirdi və dəyişən yeni informasiya bazarında kitabxanaçılar və informasiya sahəsinin mütəxəssisləri informasiyanın çatdırılma yollarını yenilikçi bir yanaşma ilə yenidən qiymətləndirməlidirlər. Sürətli inkişaf edən cəmiyyətin davamlı dəyişən istəklərinə cavab verə bilmək üçün çeşidli, müxtəlif informasiya, bilgi xidmətləri təqdim etməyə və fərqli istifadəçi qruplarının tələblərini qarşılaya bilmək üçün müxtəlif xidmət üsullarını öyrənməyə və təqdim etməyə, istifadəçilərin dəyişən tələbatını qarşılaya bilmək üçün kitabxanalar və kitabxanaçılar ənənəvi xidmət üsullarını dəyişməyə məcburdurlar. Əgər bu mühüm situasiyanı dərk etməsələr digər informasiya müəssisələri, şirkətlərlə rəqabət etmələri çətin olacaq.

Texnologiya inkişafı, informasiyanın miqdarındakı sürətli artım, informasiya qaynaqlarının və istifadəçi qruplarının inkişafı, İnternetin yaranması, sosial şəbəkələrin çoxalması, informasiyanın müxtəlif məkanlardan müstəqil halda ötürülə bilməsi, araşdırma proseslərinin və elmi tədqiqat proseslərinin dəyişməsi, ölkələrarası araşdırmaların artması, kitabxana-informasiya müəssisələrinin və kitabxanaçıların rolunu və məsuliyyətini yenidən düşünməyə məcbur edir. İnternetin, sosial şəbəkələrin inkişafı ilə birlikdə informasiyanın müstəqil hala gəlməsi, yəni bütün məkanlardan daxil edilə bilməsi kitabxana-informasiya müəssisələrinin missiyasına, yəni informasiyanın toplanması, saxlanması və ötürülməsi funksiyasına mənfi təsir etmişdir. Bu baxımdan kitabxanaların fəaliyyəti bu gün təhsil və elmi-tədqiqat fəaliyyətində istifadə ediləcək qurum kimi passiv bir vəzifə ilə məhdudlaşmışdır. Kitabxanalar istifadəçilərlə yaxın bir əməkdaşlıq quraraq inkişaf etmiş olsa da, texnologiyaların genişliyi səbəbindən informasiyanın əldə olunmasında operativliyi daha sürətləndirmək mümkün olsa istifadəçilərin kitabxanaya gəlmələrini təmin etmək olar. Yəni kitabxanalar istifadəçiləri operativ informasiya ilə təmin edə bilsələr, kitabxana-informasiya müəssisələrinin həm insan resursları, həm maddi-texniki baza, həm də informasiya resursları buna imkan versə, bunun müxtəlif yollarını tapmalar kitabxanalara gəlişlər artır. Kitabxana-informasiya müəssisələri cəmiyyətdə gedən proseslərə uyğunlaşmaq və fəaliyyətlərini davam etdirmək üçün xidmət üsullarını yenidən nəzərdən keçirməli və qiymətləndirməyə çalışmalıdırlar. Kitabxanaların bu günümüzdə və gələcəkdə fəaliyyət göstərə bilmələri üçün, araşdırma və tədris fəaliyyətində aktiv iştirak təmin edə biləcəkləri, istifadəçilərlə effektiv əlaqələr və əməkdaşlığı inkişaf etdirə biləcəkləri yeni xidmət üsulları tapmaları lazımdır. Başqa sözlə kitabxanaların ənənəvi xidmət modelindən istifadəçiyə yönələn özəlləşdirilmiş, yəni fərdi xidmət modelinə keçmələri lazımdır. Kitabxanalar istifadəçilərin dəyişən ehtiyaclarını qarşılamaq, fəaliyyətini davam etdirə bilmək üçün əlavə dəyər yaradan, bu çətin durumda kitabxanalara maliyyə gətirən, gəlir gətirən yeni xidmət üsullarını təqdim etməlidirlər.

“İnformasiya konsaltinqi və logistikası”nın tətbiqində əsas məqsəd də informasiya konsaltinqi və logistikasının kitabxana-informasiya müəssisələrinə tətbiqi yollarının araşdırılması və öyrənilməsidir.

İnformasiya konsaltinqi və logistikası informasiyanı operativ əldə etmək üçün kitabxanaçıların istifadəçilərlə tam bir əməkdaşlıq içində olduğu dinamik bir prosesdir və onun tətbiqində əsas məqsəd nəzəri və tətbiqi kitabxanaçılıq baxımından informasiya konsaltinqini və logistikasını istifadəçi tələbləri, təhsil, elmi-tədqiqat, ünsiyyət proseslərinin dəyişməsi ilə ortaya çıxan problemlərin həlli yollarının göstərilməsidir.

Bu baxımdan tədqiqatda aşağıdakı suallara cavab tapmağa çalışılmışdır:

- İnformasiya konsaltinqi və logistikası nədir?
- İnformasiya məsləhətçisi və logistikin xüsusiyyətləri hansılardır?
- Uğurlu konsaltinq və logistik proses üçün əsas elementlər hansılardır?

• İnformasiya konsaltinqi və logistikası ilə kitabxanaçılıq-informasiya təcrübəsi arasında hansı əlaqələr var?

• Kitabxanaçılıq sahəsində informasiya məsləhəti və logistik xidmətlər hansı formalarda həyata keçirilə bilər?

• İnformasiya məsləhətçisi və kitabxanaçının ümumi cəhətləri, fərqli xüsusiyyətləri hansılardır?

• informasiyaya asan çıxış dövründə kitabxanaların və kitabxanaçıların rolları və vəzifələri nədən ibarətdir?

• Kitabxanaçılar informasiya məsləhətçisi kimi hansı bilik bacarıq, ixtisas və sərişələrə malik olmalıdırlar?

• kitabxanalar üçün informasiya məsləhət xidmətlərinin göstərilməsi zərurətini doğuran dəyişikliklər hansılardır?

• Kitabxanalarda təklif olunan ənənəvi informasiya xidmətlərindən fərqli olaraq hansı informasiya məsləhətçiliyi yanaşması təklif oluna bilər?

• kitabxanalarda müəyyən xarici istifadəçi qruplara, şirkətlərə, firmalara bizneslə məşğul olan digər müəssisələrə ödənişli olaraq hansı informasiya məsləhət xidmətləri və logistik xidmətlər təklif oluna bilər?

Artıq kitabxana-informasiya müəssisələri kolleksiya mərkəzli modelə yox, xidmət mərkəzli modelə keçməlidirlər. Kitabxanalarda elmi məhsulların toplanmasına diqqət yetirməklə yanaşı, bu gün həm də kitabxanaların elmi prosesləri dərk etməsi və dəstəkləməsi, elmin informasiya təminatını həyata keçirə bilməsi əsasdır. Artıq kitabxanaların tədris, elmi tədqiqat proseslərinə diqqət yetirməsi, elmin informasiya təminatında fəal iştirak etməsi zərurətə çevrilmişdir.

Tədqiqat Kitabxanaları Assosiasiyasının (ARL) 2014-cü ildə dərc etdiyi hesabatda (2014, s.6) kitabxanaların elmin informasiya təminatı sahəsində rolunun zəngin axtarış və tədqiqat ekosistemi çərçivəsində tərəfdaş kimi dəyişəcəyi nəzərdə tutulur. Dəyişən informasiya axtarışı üsulları və elmi ünsiyyət və tədqiqatın dəyişən təbiəti kitabxanalarda daha dinamik, ünsiyyətçi və əməkdaşlıq çərçivəsində, fərdiləşdirilmiş xidmət tətbiq etməyi tələb edir. Bu kontekstdə nəzəri aspekt kimi “Texnoloji inkişaf nəticəsində dəyişən təhsil və tədqiqat mühitində əməkdaşlıq, iştirakçı, interaktiv və müştəri yönümlü bir yanaşma olan informasiya konsaltinqi və logistik xidmətlərinin göstərilməsinin vacib olduğunu söyləməyə əsas verir. Bu baxımdan Kitabxanaların vəzifələrinin artırılması və onların ictimaiyyətlə əlaqələrinin gücləndirilməsi vacibdir”. Tədqiqatda kitabxanaçılıq-informasiya üzrə nəzəri ədəbiyyatda informasiya məsləhətçiliyi anlayışı, uğurlu məsləhət prosesi üçün zəruri elementlər, informasiya konsaltinqinin xüsusiyyətləri, kitabxanaçılarla xüsusilə, təcrübəçi və nəzəriyyəçi kitabxanaçılarla və elmi əməkdaşlıq üzrə kitabxanaçı-məsləhətçilərin ümumi cəhətləri, kitabxanaçı məsləhətçi üçün lazım olan keyfiyyətlər, kitabxanalarda yeni xidmət yanaşmalarına ehtiyac və bu dəyişikliyə səbəb olan amillər göstərilir. Yerli və xarici ədəbiyyatda qəbul edilən yeni xidmət yanaşmaları kontekstində kitabxanalarda təklif olunan və ya təklif oluna bilən informasiya məsləhət xidmətləri göstərilir.

Bu istiqamətdə tədqiqat kitabxanaçılıq-informasiya sahəsində ilk dəfə aparılır və tədqiqat aparılarkən mövzuya uyğunluğuna görə təsviri, yəni müşahidə metodundan istifadə edilmiş və xarici ölkə kitabxanalarının təcrübəsi öyrənilməyə çalışılmışdır. Müşahidə metodu hadisələrin, qurumların, qrupların və müxtəlif sahələrin mahiyyətinə varmağa çalışılan metoddur. Təsviri üsulla aparılan təhlillərdə mövcud vəziyyət, şərait və xüsusiyyətlər olduğu kimi üzə çıxarılmaya çalışılır. Eyni zamanda sənədlərin təhlili metodundan istifadə etməklə toplanmış məlumatlara uyğun olaraq, informasiya konsaltinqi və logistika fenomeni araşdırılmağa və bu fenomenin kitabxanalarında yeni xidmət üsullarına olan ehtiyacla əlaqələndirilməyə çalışılmışdır.

İnformasiya konsaltinqi və logistik xidmətlərə konsaltinq firmalarında, kitabxanalarda və informasiya mərkəzlərində informasiya mütəxəssisləri və yaxud sahə üzrə ekspertlər və ya müstəqil ekspertlər tərəfindən təqdim olunan və biliyə əsaslanan xidmətlər daxildir. İnformasiya konsultasiyası anlayışı – istifadəçinin istəyi əsasında müəyyən ödəniş müqabilində təklif olunan informasiya xidmətləri, həm də kitabxana-informasiya mərkəzlərində yeni xidmət üsuludur. İnformasiya məsləhətçiliyi anlayışı nəzəri ədəbiyyatda “informasiya konsaltinqi”, “informasiya məsləhəti-məsləhətçiliyi”, “informasiya məsləhətçiliyi”, “informasiya brokerliyi”, “bilik məsləhəti-məsləhətçiliyi”, “bilik məsləhətçiliyi”, “informasiya məsləhətçisi”, “informasiya brokeri”, “informasiya sahibkarlığı”, “bilik üzrə məsləhətçi” terminlərindən istifadə olunur. Ümumi sahəvi dil lüğətlərində “məsləhətçilik” məlumat və ya istiqamət istəmək, rəy almaq, işə müraciət etmək kimi qeyd olunur. Bir mövzu haqqında kimsədən fikir almaq, onun fikrini öyrənmək, məlumat almağa çalışmaq, məsləhətlə istəmək, məsləhət almaq kimi müəyyən edilir. Logistik xidmətlər isə informasiyanın operativ ötürülməsi ilə bağlıdır.

Məsləhətçi-öz ixtisası üzrə məsləhət görülən, ixtisasını gözəl bilən, analitik təfəkkürə malik olan şəxsdir. Məlumat və rəy almaq üçün məsləhətləşən məsul şəxs kimi ifadə edilir. Məsləhətləşmə-müştərinin ehtiyaclarına uyğun olaraq proseslərin dəyişdiyi iki şəxs (məsləhətçi və müştəri) arasında şəxsi, dinamik və məqsədyönlü münasibətdir. Məsləhətçi və müştəri birgə müəyyən edilmiş problemi və ya çoxsaylı problemləri birlikdə həll edir və məsləhətçi müştəriyə problemi təkbəşinə aydınlaşdırmaqda və həlli yoluna özü qərar verməkdə kömək edir. İnformasiya konsaltinqi-iştirakçıların (məsləhətçi və müştərinin) birlikdə öyrəndiyi və inkişaf etdiyi, müştərilərə müəyyən bir iş sahəsi daxilində problem və ya problemlər toplusunu həll etmək üçün məsləhətlərin verildiyi dinamik əlaqə kimi müəyyən edilir. Məsləhətçilər- müəyyən bir sahəni yaxşı bilən, yüksək təcrübəyə malik olan və təcrübələri üzrə məsləhət verməyi bacaran peşəkarlardır.

İdarəetmə konsultasiyası-isə idarəetmə və biznes problemlərinin həlli üçün yeni imkanların müəyyən edilməsi, seçilməsi, öyrənmənin təkmilləşdirilməsi və dəyişikliklərin həyata keçirilməsi yolu ilə menecerlərə və təşkilatlara məqsəd və vəzifələrə nail olmaqda kömək edən müstəqil peşəkar məsləhət xidmətidir.

Konsaltinq – təşkilatın biznes prosesləri vasitəsilə işçilər – təlim vasitəsilə mütəxəssisləri həvəsləndirir və onları işçilərlə əməkdaşlıq üçün nəticələr və inkişaf

İnformasiya brokeri – xidmət edən şəxslər və ya şirkətlər daxilində və ya ondan kənar olaraq informasiyanı müştəriyə “ya brokeri” termini adıyla toplama, araşdırma və informasiya xidmətlərinin kommersiya məqsədilə

“Kitabxana və informasiya xidmətlərinin (ALA) lüğəti”ndə istifadə edərək, tələb əsaslı olaraq təhlakçılara informasiya

Nəzəri ədəbiyyatda informasiya mütəxəssisi, informasiya mütəxəssisi, informasiya mütəxəssisi istifadə olunur. Əslində informasiya mütəxəssisi yoxdur. Əsasən bir təşkilatın inkişaf etməsi üçün zərurətə görə məsinə dair məsləhət və rəy verir. “Əmək haqqı”, “nəzəriyyəsinin qeyri-kommersiya məqsədilə yaradır. Kitabxanaçılıq-informasiya mərkəzlərindən və verilənlər bazalarından yardım edir və istifadəçilərlə əlaqələndirilməklə necə istifadə etməyi öyrətməni aparır, şərh edir və

İnformasiya sahibkarlığı – informasiya brokerliyi və ya informasiya brokerliyi adlanır. İnformasiya konsaltinqi kitabxana daxilində pul əvəzinə sahibkarları, ödənişli məsləhət

İnformasiya məsləhətçisi – informasiyanın işlənməsi və kommersiyalaşdırılmasını təmin etmək üçün ümumi termindir. İdarəetmə xidmət edən təşkilatdan kənar olaraq informasiya mütəxəssisi peşəkar məsləhətçilər və

İnformasiya məsləhətçisi – informasiya məsləhətçilərdə müştəriyə məsləhət

Konsaltinq – təşkilatlara texnologiya, strategiya, insanlar resursları və biznes prosesləri vasitəsilə yenidən qurmaya kömək edən xidmətdir. Məsləhətçilər – təlim vasitəsilə müştərilərə bilik verir, dəyişiklikləri dəstəkləmək üçün işçiləri həvəsləndirir və nəticələri təmin etmək üçün icra mərhələsində menecerlər və işçilərlə əməkdaşlıq edir. Ümumiyyətlə, məsləhətçilərin müştəriləri üçün nəticələr və inkişaf təqdim etmələri gözlənilir.

İnformasiya brokerləri isə istifadəçilər üçün məlumatları araşdıran və təşkil edən şəxslər və ya şirkətlərdir. Onların əsas marağı, məqsədi – eyni təşkilat daxilində və ya ondan kənarında müştəriyə gəlir əldə etməkdə yardım etməkdir. Onlar informasiyanı müştərinin problemi işığında tapıb şərh edirlər. “İnformasiya brokeri” termini adətən müstəqil şəxs kimi fəaliyyət göstərən, informasiya toplama, araşdırma və informasiya marketinqi xidmətləri göstərən, şəxsi xidmətlərin kommersiya məqsədilə satışı ilə məşğul olan informasiya işçisidir.

“Kitabxana və informasiya elminə dair Amerika Kitabxanaçılıq Assosiasiyasının (ALA) lüğəti”ndə İnformasiya brokeri termini bütün mövcud resurslardan istifadə edərək, tələb əsasında və müəyyən ödənişlə birbaşa fərdi və korporativ istehlakçılara informasiya verən şəxs və ya təşkilat kimi müəyyən edilmişdir.

Nəzəri ədəbiyyatda informasiya brokeri termini ilə yanaşı, informasiya mütəxəssisi, informasiya məsləhətçisi, sərbəst kitabxanaçı terminlərindən də istifadə olunur. Əslində brokerlər (vasitəçilər) və məsləhətçilər arasında fərq yoxdur. Əsasən bir təşkilatın təkmilləşdirilməsi və ya kommersiya cəhətdən inkişaf etməsi üçün zəruri olan xüsusi texnika və dəyişikliklərin həyata keçirilməsinə dair məsləhət vermək qabiliyyətinə malik olan bir şəxs kimi müəyyən edilir. “Əmək haqqı”, “mənfəət” və “satış” sözləri dövlət və ya təhsil müəssisəsinin qeyri-kommersiya sahəsində çalışan kitabxanaçı ilə broker arasında fərq yaradır. Kitabxanaçı-ənənəvi olaraq tədqiqata kömək edir, istifadəçilərə hansı indekslərdən və verilənlər bazalarından istifadə edəcəklərinə qərar verməyə yardım edir və istifadəçilərə faktiki tədqiqat aparmaq əvəzinə, mövcud resurslardakı necə istifadə etməyi öyrədir. İnformasiya brokerləri isə faktiki araşdırmanı aparır, şərh edir və qiymətləndirirlər.

İnformasiya sahibkarlığının iki növü mövcuddur. Birincisi, informasiya brokerliyi və ya informasiya konsaltinqi kimi tanınan müstəqil bilik sahibkarlığıdır. İnformasiya konsaltinqi və ya informasiya sahibkarlığının əsas məqsədi kitabxana daxilində pullu informasiya xidmətlərinin yaradılmasıdır. İnformasiya sahibkarları, ödənişli məlumat verən müstəqil şirkətdə çalışan peşəkarlardır.

İnformasiya məsləhətçisi – informasiya emalı, elmi-tədqiqat, məlumatların işlənməsi və kommersiya fəaliyyəti göstərən şəxslər tərəfindən istifadə edilən ümumi termindir. İnformasiya məsləhətçi adətən məsləhətçiliyə müraciət edən təşkilatdan kənarında, müəyyən sahədə ekspert olan şəxs kimi müəyyən edilmişdir. İnformasiya məsləhətçisi – biliklə, elmlə, müəyyən sahə ilə bağlı peşəkar məsləhət lər verən mütəxəssisdir.

İnformasiya məsləhət fəaliyyəti – məsləhətçinin təcrübəsi ilə bağlı məsələlərdə müştəriyə məsləhət vermək, müştəri üçün yeni bacarıq və bilikləri inki-

şaf etdirmək, müştəri üçün texnologiyalara baxmaq və qiymətləndirmək, məsləhətçinin mütəxəssis bilikləri əsasında müəyyən peşə vəzifələrini yerinə yetirmək, o cümlədən kadr seçimi kimi başa düşülür. İnformasiya məsləhəti – fərdlərin və ya qurumların informasiya ehtiyaclarının informasiya mütəxəssisi tərəfindən qiymətləndirildiyi, tələblərə cavab vermək üçün ən uyğun metodların müəyyən edildiyi, informasiya mütəxəssisinin müştəriyə məlumatdan istifadə etmək də köməklik etdiyi, sisteməlik təqib və əks əlaqənin olduğu interaktiv prosesdir. Məsləhətçiliyin effektivliyini qiymətləndirmək üçün nəzərdə tutulmuşdur. İnformasiya məsləhətçiliyi prosesində təqib və əks əlaqə xidmətlərin effektivliyini qiymətləndirilməsi baxımından vurğulanması lazım olan anlayışlardır.

Nəticə. İnformasiya konsaltinqi və logistikasının əsasında istifadəçi-müştəri ilə praktiki müstəvidə bir araya gəlmə mərhələsində analitik təfəkkürə əsaslanan, “nə” və “necə”, “haradan” sualına və ya probleminə yönəlmiş interaktiv proseslər dayanır.

İnformasiya məsləhəti-kitabxanaçılıq-informasiya sahəsində ənənəvi təcrübələrin və xidmətlərin genişləndirilməsini və yenilənməsini təmsil edən termindir. Bildiyimiz kimi kitabxanaçılıq-informasiya adətən məlumatı təmin etmək, müəyyən etmək, təşkil etmək və əlçatan etmək üçün vasitəçi olan xidmətləri əhatə edir və bu kontekstdə informasiya məsləhətinin xidmət yanaşması kimi məsləhətçi-müştəri qarşılıqlı əlaqəsi vacibdir.

İnformasiya məsləhətini dinamik və interaktiv proses kimi dəyərləndirmək olar. Burada zaman anlayışı əsasdır. Tez və operativ axtarış, informasiyanın əlçatan edilməsi, yəni çatdırılma əsasdır. İnformasiya konsaltinqi-informasiya mənbələrinin axtarışına və sosial və biznes faydaları üçün müasir informasiya texnologiyalarından istifadəyə əsaslanan müxtəlif vəzifələri və fəaliyyətləri əhatə edir. Bu gün cəmiyyətin daim dəyişən və müxtəlif istifadəçi qruplarının tələblərinə cavab vermək üçün informasiya xidmətlərinin müxtəlif formalarının təklif edilməsinin və “xidmət” anlayışlarının və məqsədlərinin genişləndirilməsi zəruridir.

İnformasiya konsaltinqi məsləhətçi ilə müştəri arasında məlumatın ötürülməsi, ünsiyyət və əməkdaşlığın həyata keçirildiyi “kömək” və “məsləhət verməy”ə əsaslanan interaktiv prosesdir.

İnformasiya məsləhəti: kitabxanaçılıq-informasiya kontekstində vasitəçilik və kitabxanaçı-istifadəçi qarşılıqlı əlaqəsi daxil olmaqla informasiya xidmətlərini ifadə edir. İstifadəçilərlə əlaqələrin və əməkdaşlığın inkişafı informasiya konsaltinqinin əsasını təşkil edir.

Son olaraq qeyd etmək olar ki, informasiya konsaltinqinin və logistikasının kitabxana-informasiya müəssisələrində dinamik və interaktiv proses kimi əhəmiyyəti çox mühümdür, bu müəssisələrə əlavə gəlir gətirə bilər və artıq Azərbaycanın kitabxanaçılıq-informasiya sahəsinə də sirayət etməsinin vaxtı çatmışdır.

İstifadə olunmuş ədəbiyyatın siyahısı:

1. "Kitabxana işi haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanunu// <http://www.e-qanun.az>.
2. Ağayeva X.T. Kitabxana-informasiya sisteminin idarə olunmasının yeni növü- informasiya konsaltinqi // Kitabxanaşünaslıq və bibliografiya: elmi-nəzəri, metodik və təcrübi jurnal. – №1, 2020. – S.55-62.
3. Ağayeva X.T., Bayramova İ.Z. İnformasiya konsaltinqi informasiyanın idarə olunmasının yeni növü kimi // The XIV International Scientific Symposium "A Person in History" was held in Ankara (Turkey) on the 26.05.2021. – Ankara, – 2021. – S.176-180.
4. Bilgi danışmanlığı və universite kütüphanelerinde bilgi danışmanlığı hizmetleri: yüksek lisans tezi/ Deniz Katırcı; tez danışmanı prof. Dr.Oya Gürdal Tamdoğan. – Ankara, – 2019. – 181 s.
5. Tkaliç A.İ. Konsaltinq xidməti /Tərc.ed.: H.Nərimanoğlu, V.Kazımsadə. – Bakı, 2011. – 216 s.

Kh.Agayeva, I.Bayramova

Information consulting and logistics is a dynamic and interactive process in library and information activities

Abstract: The article examines the theoretical foundations of information consulting and logistics as a new field of management of library and information activities as a dynamic and interactive process, the role of users in providing information and the importance of libraries as a means of generating additional income.

Keywords: consulting, information, logistics, digital, broker, consultant, client.

Х.Агаева, И.Байрамова

Информационное консультирование и логистика динамичный и интерактивный процесс в библиотечно-информационной деятельности

Резюме: В статье рассматриваются теоретические основы информационного консалтинга и логистики как новой области управления библиотечно-информационной деятельностью как динамичным и интерактивным процессом, роль пользователей в предоставлении информации и значение библиотек как средства получения дополнительного дохода.

Ключевые слова: консалтинг, информация, логистика, digital, брокер, консультант, клиент.

Rəyçi: p.ü.f.dok., dos. N.İ.İsmayılov